

De Aziatische tijgermug, een gevreesde vector en een volhardende indringer

Arjan Stroo & Steffanie Teekema,
Centrum Monitoring Vectoren - NVWA

Uit Nederland zijn 36 inheemse steekmuggensoorten bekend. Daarnaast zijn er, vanaf 2005, vier exotische vertegenwoordigers van deze familie, de Culicidae, buiten rondvliegend aangetroffen. Van die exotische soorten is de Aziatische tijgermug (*Aedes albopictus*) in Noordwest-Europa de meest gevreesde. Niet alleen is deze mug in staat om ziektes zoals knokkelkoorts te verspreiden, ook blijkt deze (sub)tropische soort zich in ons klimaat te kunnen redden. We beschrijven hoe je hem kunt herkennen en waarom het van belang is deze muggen zo vroeg mogelijk op het spoor te komen.

De Aziatische tijgermug

Aedes albopictus komt uit Zuidoost-Azië, waar zij voorkomt van India tot aan Guam, Fiji en Papua Nieuw-Guinea. Het is een zwart-wit getekende mug, die door de witte streep op de bovenzijde van het borststuk, de witte uiteinden van de palpen en de wit gestreepte pootjes zeer karakteristiek is (figuur 1). Toch blijkt de herkenning voor veel mensen lastig. Met name de grote steekmug, (*Culiseta annulata*), wordt vaak voor een tijgermug aangezien. Deze is echter groter, veel bruiner, mist de streep op het borststuk en mist het witte uiteinde van de achterpoten. De determinatie van larven, poppen en eitjes is specialistenwerk.

Hoe komt de tijgermug in Nederland?

Via internationale transporten heeft de tijgermug zich verspreid over grote delen van de wereld, onder andere het oosten van de VS en het zuiden van Europa. Een bekend risico is de handel in gebruikte banden en Lucky Bamboo. Tijgermuggen leggen eitjes aan de rand van water op hard materiaal, waarbij de eitjes aan de wand kunnen blijven zitten. Deze eitjes zijn bestand tegen droogte en kunnen bovendien een winter overleven. Ze kunnen dus, met het object waarin ze zijn afgezet, over de wereld worden versleept. Wanneer de eitjes vervolgens opnieuw in contact komen met water, komen de larven uit.

Figuur 1. A) *Aedes albopictus* vrouwtje met identificatie-kenmerken (Bron: NVWA), B) *Aedes albopictus* mannetje (Bron: ECDC)

De ontwikkeling

Na het larvale en popstadium verschijnt de volwassen mug en kan de soort zich verder verspreiden. Een vrouwelijke mug (mannetjes steken niet), zal op zoek gaan naar een mens of dier voor een bloedmaaltijd. De tijgermug steekt vooral overdag en dat kan bij hoge populatiedichtheden tot flinke overlast leiden, waarbij mensen niet meer prettig buiten kunnen zitten. Na de bloedmaaltijd rust het vrouwtje om de eieren te laten ontwikkelen en gaat daarna op zoek naar water om de eitjes af te zetten. Broedplaatsen zijn vaak kleine containers met relatief schoon regenwater zoals: regentonnen, gietiers, emmers, parasolvoeten, bloempotjes, maar dus ook gebruikte banden (figuur 2).

Is een tijgermug in Nederland gevaarlijk?

De kans dat tijgermuggen in Nederland knokkelkoorts- (dengue), chikungunya- of zika-virussen overdragen, is volgens het RIVM op dit moment te verwaarlozen. In Nederland komen deze ziekten uitsluitend voor bij mensen die dat in een (sub)tropisch gebied hebben opgelopen. Een mug kan geïnfecteerd raken wanneer zij een ziek persoon steekt. Het virus vermeerderd zich daarna in de mug en verspreidt zich naar de speekselklieren. Een besmette mug zou de ziekte weer door kunnen geven tijdens een volgende beet, doordat hierbij ook een beetje speeksel wordt ingebracht. Omdat er zo weinig mensen in Nederland zijn die het virus aan een mug kunnen doorgeven, is er bij het huidige lage aantal tijgermuggen nog geen probleem. Wel zou er in de toekomst een probleem ontstaan, wanneer de tijgermug gevestigd raakt. Wanneer de tijgermug in groten getale voorkomt, is de kans dat een mug een ziek persoon steekt natuurlijk groter, waardoor het risico op circulatie van dergelijke infectieziekten ook groter wordt. Daarom is het belangrijk er voor te zorgen dat ze zich hier niet kan vestigen.

Wat wordt er gedaan om vestiging te voorkomen?

Centrum Monitoring Vectoren, onderdeel van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), houdt de tijgermug in Nederland in de gaten. Op plekken waar volwassen muggen, hun eieren of larven soms Nederland binnenkomen, wordt met behulp van speciale

Figuur 2. Gebruikte banden met laagje water, mogelijke broedplek voor tijgermuggen. (Bron: Wietse den Hartog, NVWA)

Figuur 3. Muggenva. (Bron: NVWA)

muggenvallen (figuur 3) gemonitord. Als de tijgermug wordt aangetroffen, wordt de soort daar zo snel mogelijk uitgeroeid om te voorkomen dat ze zich vestigt. Op dergelijke locaties worden mogelijke broedplekken zo veel mogelijk verwijderd. Wanneer een broedplek niet verwijderd kan worden, wordt deze behandeld met een larvendodend middel, waarvoor vrijwel alleen de larven van steekmuggen gevoelig zijn. In sommige gevallen wordt lokaal ook een bestrijdingsmiddel gebruikt dat werkt tegen de volwassen muggen. Omdat dat een algemeen insecticide is, wordt dit echter tot het absoluut noodzakelijke beperkt. Ook is bij vondsten in woonwijken de hulp van burgers belangrijk. Aan hen wordt gevraagd waarnemingen door te geven en bij te dragen aan het terugdringen, door zoveel mogelijk potentiële broedplaatsen uit hun tuin te verwijderen.

Een tijgermug gezien?

Tijgermuggen worden uitermate zelden geïmporteerd en vervolgens door een waarnemer gezien, terwijl de dubbelganger(s) zoals de grote steekmug algemeen zijn. Het is dus van belang zorgvuldig de kenmerken te checken. Surf dan naar www.nvwa.nl/muggen.

Via het formulier 'Melden vondst tijgermug' kan de vondst gemeld worden, voorzien van foto's, of eventueel de mug zelf.